

Hazai hírek

XXI. Bányászati Szakigazgatási Konferencia

A Bányavállalkozók Országos Egyesülete (BOE), a Bányavállalkozók Műszaki Egyesülete, a MOL Nyrt., a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (MBFH), a Magyar Bányászati Szövetség (MBSZ), valamint a Tapolca és Környéke Bányászati Hagyományápoló Egyesület szervezésében, rendezésében és több szervezet – Bakonyerdő Zrt., BASALT-KÖZÉPKŐ Kőbányák Kft., MOL Nyrt., Fehérvári Téglaiipari Kft. – támogatásával 2017. május 10-12-én – immár huszonegyedik alkalommal – került sor Zalakaroson a Bányászati Szakigazgatási Konferencia megrendezésére.

A konferenciához kapcsolódott a BASALT-KÖZÉPKŐ Kőbányák Kft. és az Austin Powder Hungary Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. szervezésében és közreműködésével 2017. május 10-én délelőtt Uzsabányán kezdődő szakmai nap. (1. kép)

1. kép: Betöltött robbantólyukak a töltőkocsival

A szakmai nap keretében a BASALT-KÖZÉPKŐ Kőbányák Kft. uzsai külfejtésében (Várvölgy I. bányatelek) egy töltőkocsis robbantást nézhetek meg a résztvevők. A helyszínen *Laub Ernő* ügyvezető igazgató (BASALT-KÖZÉPKŐ) és *Földesi Tamás* ügyvezető igazgató (Austin Powder Hungary) ismertette a robbantás körülményeit és a technikai feltételeket.

2017. május 10-én délután 16 órakor Zalakaroson a Hotel Karos Spa szállodában *dr. Ihász Lajos*, a BOE elnökségi tagja nyitotta meg a konferenciát, majd a házigazda *Üsztöke Botond* vezérigazgató (Hotel Karos Spa) üdvözölte a megjelenteket.

Ezt követően *Károly Ferenc* levezetése mellett a következő előadások hangzottak el:

Zelei Gábor elnökhelyettes (MBFH): „Egy szolgálat születik” címmel tartotta meg a nyitó előadást.

Az előadó szólt a jövőt kijelölő kormányhatározatról, a központi hivatalok és a költségvetési szervek formában működő minisztériumi háttérintézmények felülvizsgálatával kapcsolatos intézkedésekről kiadott 312/2016. (VI. 13.) korm. határozatról.

Kiemelte a bányászati igazgatás átszervezésével kapcsolatos feladatokról szóló 1009/2017. (I. 11.) korm. határozatot, mely szerint:

1. A kormány elismerve a bányászati szakigazgatás tradícióját, megerősítve a hatékony ásványvagyon-gazdálkodást, a bányajáradék beszedésének rendszerét, továbbá a bányászati koncessziós pályázatok támogatását, növelve az ügyfélközpontúságot, biztosítva a bányászat versenyképességét és fenntarthatóságát, elősegítve az ellátásbiztonságot, modern bányászati és geológiai szolgálatot hoz létre.

2. Az 1. pontban foglaltak megvalósulása céljából a kormány egyetért a Magyar Földtani és Geofizikai Intézetnek a Magyar Bányászati és Földtani Hivatalba történő beolvadása útján, központi hivatal jogállású Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat 2017. július 1-jével történő létrehozásával.

Ezután kitért a törvényi, kormányrendeleti szintű és a belső szabályozások kialakításáról, valamint a nemzeti ásványvagyonnal történő gazdálkodásról és a bányászatról szóló törvényi szabályozás-tervezet koncepciójáról. (2. kép)

2. kép: Zelei Gábor előadása

Horváth Zoltán főosztályvezető (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Energiagazdálkodási és Bányászati Főosztály): „Bányászati aktualitások” című előadásában két téma került elő: a bányászati koncesszió és a szén vegyipari hasznosítása, japán-magyar tisztaszén projekt (esettanulmány).

2013 és 2016 között a meghirdetett koncessziós pályázatok száma: szénhidrogén: 28 db, geotermikus energia: 5 db, szén: 1 db. Az elnyert CH koncessziós területek száma: 21.

Az ötödik körös bányászati koncessziós pályázatok (9 szénhidrogén és 1 geotermia) jelenleg kiírás alatt állnak, várható megjelenésük: 2017. május, a beadási határidő: 2017. szeptember vége. A területek kijelölésénél a vállalkozói javaslatokat figyelembe vették, a pályázati struktúra, értékelési szempontrendszer alapjaiban változatlan. Megjelennek az Európai Unió hivatalos honlapján, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, és/vagy a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal oldalain.

Dr. Zoltay Ákos ügyvezető főtisztviselő (MBSZ): „*A bányászat – mint nemzetgazdasági ág – vállalkozásainak hazai és EU szintű ágazati szakmai érdekérvényesítésének áttekintése az MBSZ 25. éves jubileuma tükrében. Aktuális kihívások, lehetőségek és célkitűzések*” címmel adott tájékoztatást.

Az előadó a következőkről számolt be: a szövetség hatékony szakmai érdekérvényesítésének bázisa; az MBSZ (és tagvállalatai) nemzetközi érdekérvényesítő együttműködései; a bányavállalkozások működőképességét érintő főbb sikeres szövetségi kezdemények; a szakember utánpótlás, a foglalkoztatás bővítése szükségessé teszi a bányászati képzések fejlesztését; célkitűzések az építőipari alapanyag ellátás biztonságáért; az ásványi nyersanyagok hasznosítása a mezőgazdasági talajjavításban; gazdasági szabályozók, bányajáradék, gázár; a bányászat kormányzati irányítása, felügyelete, államreform; bányászati klaszterek

Dr. Heil Bálint okl. erdőmérnök, ügyvezető, dr. Kovács Gábor okl. erdőmérnök, ügyvezető (ÖKOFORESTINO Kft.), Piller Róbert okl. bányamérnök, felelős műszaki vezető (Fehérvári Téglaiipari Kft.): „*Külfejtési üreg tájrendezése feltöltéssel, rekultivációja (helyettesítő) talajközeggel. zöldenergia az agyagbányából*” című előadása zárta a nap hivatalos részét.

A „Székesfehérvár II. – agyag” védnevű bányatelket 1976-ban állapították meg, és már kezdettől volt inerthulladék-elhelyezés a bányatelek leművelt D-i oldalán. A téglagyár leállásakor közel 1 millió m³ üregtér fogat állt rendelkezésre. Különböző hulladék-elhelyezési engedélyek kerültek beszerzésre, és ehhez igazították a bánya tájrendezési tervét is. Új tájrendezési tervként az üreg teljes feltöltése inert hulladékkal, tetején agyag és földkeverék takaró, termőközeg kialakítás (szennyvíziszap és agyag keverék), növénytelepítés került elfogadásra. Jelenleg csak saját felhasználásra termelik az agyagot, ezzel végzik a bánya tájrendezési tevékenységét és a kitermelt agyag után bányajáradékot fizetnek. Jelenleg több száz kísérleti zöld parcella van már a tájrendezett részen.

Az előadók szóltak arról, hogy becslések szerint a hazai, kb. 300 000 ha degradálódott terület mintegy 10%-án a hazánkban keletkező összes szennyvíziszap hasznosításának problémája megoldható lenne. Szó esett a „helyettesítő talajközeggel”-ről, a szennyvíziszap hasznosítási módjairól, a talaj élővé válásáról, a szennyvíziszap mennyiségek keletkezésének trendjéről.

Az előadások után kötetlen baráti és szakmai beszélgetés, zenés vacsora volt a szálloda nagytermében.

A második és a harmadik napon a konferencia moderatori teendőit dr. Ihász Lajos és Szántó András felváltva látták el. A második napon délelőtt a következő előadásokat hallgathatta meg a 163 fő, regisztrált résztvevő:

Dr. Káldi Zoltán bányakapitány, főosztályvezető-helyettes (Veszprém megyei Kormányhivatal, hatósági főosztály): „*A területi államigazgatási szervezetrendszer átalakítása*” címmel hallgathattuk meg a bevezető előadást. A következőket ismertette az előadó: a kormányhivatalok kialakítása (a kormány területi államigazgatási szervei), a járási hivatalok kialakítása, kormányablakok, a kormányhivatalok külső-belső szervezeti integrációja, szakhatósági eljárás vs. szakkérdés vizsgálat és az MBFH átalakítása. Majd ismer-

tetésre került, hogy 2017. január 1-től újabb belső szervezeti változások (figyelemmel a központi hivatalok felülvizsgálatára) történtek. (3. kép)

3. kép: Dr. Káldi Zoltán előadása

Pósa Veronika birtokjogi és közigazgatási szakértő (MOL Nyrt. Engedélyeztetés, Bányamérés és Birtokjog): „*Birtokjogi kihívások, avagy: Hogyan lesz papírból kútvizeték?*” címmel tartott előadása a következőkre tért ki: jogi háttér; a tulajdoni lap; az osztatlan közös tulajdonú ingatlanok; a tulajdonos-változások; az ehhez kapcsolódó közigazgatási hatósági eljárások. Majd mindezt gyakorlati példákon át is ismertette.

Dr. Sifter Rózsa kormány megbízott (Zala megyei Kormányhivatal): „*A környezetvédelmi szakigazgatás kormányhivatalba történt integrálásának tapasztalatai*” címmel adott tájékoztatást.

Az előadó ismertette a Zala Megyei Kormányhivatal szervezetét, szólt a bányahatósági szakigazgatásról. Kiemelte, hogy a Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály 21 fős Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztálya jár el önálló jogkörrel az eddig a Vas Megyei Kormányhivatal által intézett Zala megyei ügyekben az egész megyére kiterjedő illetékességgel. Megtudtuk, hogy Zala megye területén 160 bányatelek található: 25 agyag, 6 bazalt, 38 homok, 9 dolomit, 48 kavics, 25 tőzeg és 9 homokkő.

Kasó Attila miniszteri biztos (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium): „*A bányászati szakigazgatás, a szakma időszzerű kérései, aktualitásai*” c. előadása következett.

Itt a következőkről hallhattunk: a bányászati szakigazgatás változásai; a bányászati klaszterek; bányászati termékek mezőgazdasági hasznosítása; új bányajogi szabályozás alapelvei. Az előadó kitért arra, hogy az „energiastratégia 2030” megfogalmazta az energiatermelésben elérendő célokat, de konkrét megvalósítási lehetőségeket – az atomenergia fejlesztésén kívül – nem adott meg. Ezután ismertette a bányászat fejlesztési programjának négy pontját: a szénbányászat újraindítása, a szén vegyipari felhasználásának megteremtése; az ércbányászat megindítása, a geotermikus energia felhasználásának széleskörű elterjesztése, olcsó elektromos- és hőenergia termelése a legújabb technológiákkal; a bányászati hulladékok nagyarányú feldolgozásának megkezdése, különös tekintettel a fémek és ritkaföldfémek kinyerésére.

A bányászat és mezőgazdaság: a támogatott és növekvő mértékű ásványi anyagfelhasználás mind a bányászat újra-indításában mind a mezőgazdaság fejlesztésében komoly szerepet kaphat, és a bio- és ökológizálkodásnál is magasabb szintű, – öko-minerál gazdálkodást – tenne lehetővé. Végül szó esett az „Ásványvagyon-hasznosítás PR akcióterv javaslat 2017” programról.

Az előadást konzultáció követte, ahol a kérdésekre *dr. Káldi Zoltán* bányakapitány válaszolt.

A délután folyamán a következő előadásokat hallgathattuk meg:

Dr. Mike Krisztina, engedélyeztetés, bányamérés és birtokjog vezető (MOL Nyrt.): „*Jogalkalmazás – Hogyan értelmezhetjük másképp?*” címet viselő előadásával kezdődött a délutáni program.

Az előadó definiálta, hogy mi a jogalkalmazás. Majd néhány, a gyakorlatból vett, érdekes jogértelmezést mutatott be. Felmerült ezekben az esetekben a kérdés: meddig terjedhet a hatósági jogértelmezés? A jogszabály-értelmezés a jogalkalmazásnak igen lényeges, a döntést nagymértékben meghatározó szakasza.

Dr. Katona Gábor főosztályvezető (MBFH): „*Ritka-földfémek (RFF) bányászata. Magyarországon reális lehetőség vagy ábránd?*”

- RFF elemzések történtek (pl. MÉV) többnyire fél-mennyiségi módszerekkel,

- dúsulás kimutatása történt, de tényleges potenciál-meghatározás nem,

- kifejezett RFF érckutatás nem volt, egyes tudományos célú kutatástól eltekintve,

- a világtrendek hatására 2011-ben indult egy EL-GI-MBFH-MÁFI kutatás, melynek fókuszja 3 vörösiszap-tározó volt (Almásfüzitő, Neszmély, Mosonmagyaróvár).

Az előadás végén a kutatási irányról és a reménybeli területekről, valamint hazánk ritka-földfém vagyonának nemzetközi összehasonlításáról beszélt az előadó.

Dr. Buday Zsolt főosztályvezető-helyettes (Győri Járási Hivatal, agrárügyi és környezetvédelmi főosztály): „*Bányák környezetvédelmi hatósági eljárásainak aktuális kérdései az elmúlt időszak szervezeti változásai tükrében*” című előadása következett.

A győri székhelyű zöldhatóság vezetője ismertette a környezetvédelmi állami és önkormányzati szervek kijelölését, a környezetvédelmi osztály és természetvédelmi osztály feladatait, a környezeti hatásvizsgálat köteles bányászati tevékenységek, valamint a bányászati tevékenység engedélyezése során a Katasztrófavédelmi Igazgatóság hatáskörébe tartozó tevékenységeket. Szólt a környezetvédelmi engedélyben megjelenő típus előírásokról és az engedélyezési eljárás során felmerülő típus problémákról.

Dr. Riedl István bányászati vezető (Pannon Hőerőmű Zrt.): „*A mecseki kőszénbányászat múltja, jelene és remélt jövője*” c. előadása volt a csütörtöki nap utolsó előadása.

A Pannon Hőerőmű Zrt. jelenlegi bányászati jogosultságai, a Pécs-Karolina külfejtés bemutatása, a végrehajtandó tájrendezés ismertetése, Pécs-Vasas É-i külfejtés bemutatása, termelési lehetőségei, hosszabb távú szénbányászati lehetőségek a Mecsek-hegységben, a szénbányászatot hátrányosan érintő, várható változások a jogszabályi környezetben.

Az előadások után egy rövid konzultáció következett, melyen a hazai tőzégbányászat lehetőségeiről esett szó. (4. kép)

4. kép: Szakestély: *Dr. Füst Antal* hitelesíti a házirendet

Majd a vacsorát követően a selmeci hagyományokat éltető „Kivágjuk a huszonegyet” szakestély zárta a nap programját. A szakestély elnöki tisztét ezúttal is *Kiss Csaba* töltötte be. A „komoly pohár” megtartására a szakestély elnökétől *Zelei Gábor* kapott lehetőséget, a „vidám pohár” beszámolókat *Kőrösi Tamás* és *Károly Ferenc* adta elő. A szakestély fényét e mellett a firmák humoros felszólalásai, hozzászólásai, élcélődései és a szépen zengő diákénekek emelték. Humoros formában felelevenedtek napjaink hírei mellett az előadásokon elhangzottak is.

A rendezvény harmadik napján a következő előadások hangzottak el:

Holnapy László főosztályvezető (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium): „*A közlekedésfejlesztés aktuális kérdései*” címmel tartott előadásában a következő témákat ismertette az előadó: közúti infrastruktúra fejlesztések, felújítások; vasúti infrastruktúra fejlesztések; intermodális csomópontok, kerékpáros infrastruktúra; közúthálózat üzemeltetés.

Szó esett a 2014-2020 között rendelkezésre álló forrásokról, a megyei jogú városok elérhetőségének javításáról, az országhatár gyorsforgalmi kapcsolatairól, és egyéb közúti fejlesztésről, valamint a 2016-2017. évi komplex útfelújítási programról. Az előadás végén a tervezett közúti infrastruktúra fejlesztések kapcsán több kérdést is felvetettek a résztvevők. (5. kép)

5. kép: *Dr. Ihász Lajos*, *Szántó András*, *Holnapy László*

Dr. Nyikos Attila, nemzetközi kapcsolatokért felelős elnökhelyettes (Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal / MEKH): „*A geotermia hazai hasznosításának energiapolitikai kérdései*” című előadása következett.

Az előadásban a következő témákról esett szó: a geotermia szerepe a Nemzeti Energiastratégiában (2030, kitekintéssel 2050-re); a geotermia szerepe a Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Tervben (NCsT); 2020-ra kitűzött célok; aktuális helyzet.

Majd ismertette *dr. Tóth Anikónak* MEKH gondozásában megjelent „*Magyarország geotermikus felmérése*” című – magyarul és angolul is olvasható – könyvét, melynek néhány példányát át is nyújtotta az érdeklődőknek. A kiadvány elektronikus úton bárki számára elérhető a MEKH honlapján.

Dr. Dömsödi János ny. egyetemi docens: „*Az ásványi nyersanyagok mezőgazdasági, kertészeti hasznosításainak helyzetképe és a fejlesztési lehetőségei a második ezredforduló utáni Magyarországon*” című előadásában az előadó kemény kritikával illette a jelenlegi helyzetet, de vázolta a fejlesztés legfontosabb összefoglaló téziseit, kérdéseit is.

Az ország termőtalajainak fele javításra szorul, amelynek kb. 50%-a különböző mértékben savanyú mészhányos talaj. Sajnos az EU-csatlakozás idején nem lobbiztunk azért, hogy az EU talajvédelmi stratégiájába a termékenység, talajállagot veszélyeztető tényezők közé a savanyodás is bekerüljön. Soha nem látott mérvű támogatásban részesül a mezőgazdaság (földalápú, környezetvédelmi stb.), azonban a gazdálkodót nem ösztönzi semmi, hogy talajjavítást is végezzen.

Az előadást követően *Horváth Sándor* ügyvezető igazgató (Fehérvári Téglaiipari Kft.) – több résztvevő kérésére – a csütörtökön tartott „külfejtési üreg tájrendezése” előadás-hoz fűzött hozzá kiegészítéseket.

Dr. Ihász Lajos zárszavával ért véget a konferencia, melyben értékelte a konferenciát és megköszönte a résztvevő bányavállalkozók, a hatósági szakemberek, felügyeleti személyek, tervezők, szakértők aktivitását, a házigazdák segítő hozzáállását. Reményét fejezte ki, hogy ez a hagyomány tovább folytatódik és jövőre is megrendezésre kerül a már több évtizedes múlttal rendelkező konferencia. A rendezvényen több szervezet is élve a rendezők által felajánlott lehetőséggel, reklámanyagok felhasználásával termékbemutatót tartott.

A rendezvény szervezése és sikeres lebonyolítása a már több éve együttlevő, kellő gyakorlattal rendelkező csapat – *Horváthné Kozma Orsolya, dr. Ihász Lajos, Jankovics Bálint, Károly Ferenc, Kovács Béla, Kozma Sándor, Lente Miklós, Szántó András, Szirányi Zoltán, Varga Gusztáv* – érdeme.

Károly Ferenc

Megemlékezések Tatabányán

dr. Gál István születésének 100. évfordulója alkalmából

Bevezetés

Dr. Gál István 1917. április 24-én született Szirmabesenyőn. 1953. március 5-étől 1979. december 30-án bekövetkezett haláláig volt a tatabányai bányászat első embere. (1. kép) A több mint 26 év vezérigazgatói beosztásában

eltöltött ideje, a leghosszabb ebben a tisztségben a tatabányai bányászat történetében. Kossuth-díjas, Tatabánya díszpolgára. Emlékét Tatabányán egy dombormű, egy mellszobor és a nevét viselő lakótelep őrzi.

A tatabányai bányászat sok kiváló vezetője közül három kiemelkedik. *Ranzinger Vince*, aki adaptálta és továbbfejlesztette azt a műszaki megoldást, ami később tatabányai fejtés néven vált ismertté, amely lehetővé tette a tűzveszélyes adottságok mellett a viszonylag biztonságos művelést. *Rehling Konrád*, aki Trianon után európai mércével mérve is korszerű, diverzifikált nagyvállalattá fejlesztette a tatabányai szénbányászatot, és egyben igen fejlett szociálpolitikát követett. Ez a nagyipar segítette, sőt meghatározta a három, majd négy település várossá fejlődését. *Dr. Gál István* újjászervezte az államosítások során szétszabdalt vállalatot, új profilokkal visszaállította a háború előtti korszerű diverzifikált termelési szerkezetet, erőteljesen törekedett a tudomány, a tudás alkalmazására a mindennapi munka során. A vállalatnál a korban szinte példátlan szabad légkör volt. A szociálpolitikában a körülményekhez képest magas mércét állított, az dolgozók élet és munkakörülményeit a munkába állásának első napjától az utolsóig javította. Sokat tett a város kulturális és sport életének fejlesztéséért.

A megemlékezés két nagyrendezvényen zajlott. Az első 2017. április 7-én a „Jó szerencsét! köszöntés” emléknapiján a Tatabányai Múzeum és az OMBKE Tatabányai Helyi Szervezete tudományos konferenciáján volt. Ezen *dr. Csizsár István* „Gál István és kora” címmel tartott előadást.

Gál István és kora

Az előadásban a rövid életrajzi adatok után Gál István és a vállalat vezetőinek azon teljesítményeiről volt szó, amelyek hosszabb távon is hatottak a tatabányai szénbányászatra. Gál István az államosítás után Magyar Állami Szénbányák Rt.-nél, majd a Bánya- és Energiaügyi Minisztériumban dolgozott, ahol 1950-ben, 33 éves korában osztályvezetőnek nevezték ki. E beosztásában Tatabányán többször is járt.

A II. világháború után a romokban heverő megszállt országban az újjáépítés saját erőből folyt, Magyarország nem részesült a Marshall segélyben. A szénnek ebben a folyamatban döntő szerepe volt, hisz más érdemi primer energiahordozóval akkor az ország nem rendelkezett. A bányászat helyzetét rendkívüli mértékben nehezítették a munka- és életkörülmények alacsony színvonala, a termelés feltételeinek körülményei és a szükségszerűen magas elvárások.

Gál István 1953. március 5-én érkezett Tatabányára, mint kinevezett vezető. Már első nyilvános fellépése jelezte, hogy alapos és hosszútávra ható intézkedésekre készül. Abban az időben a sajtó a bányászok hősiességi teljesítményétől volt hangos, ő arról nyilatkozott, hogy az értelmiségnek nagyobb szerepet kell kapnia a vállalat életében. A munka-

I. kép: Gál István

versenyek mellett, helyett, az élet- és munkakörülmények javítását, a műszaki fejlesztést, a reális elvárásokat tekintette a biztonságos termelés alapvető feltételének. Új alapokra helyezte a bányamunkás toborzás rendszerét is a stabil, tartósan itt maradó, letelepülő munkavállalók biztosítása érdekében. Ezekkel és más intézkedésekkel stabilizálta a termelést, a vállalat helyzetét.

Működése alatt 14 széntermelő üzem lépett be a termelésbe, köztük az igen jelentős XV/a, XV/b, XII/a, XV/c akna és a tatabányai medencéből kilépve 1973-ban a Csordakúti Bányászati Üzem. Megkezdődött az eocén program megvalósítása (2. kép). A Tatabányai Szénbányák 1965-ben érte el fennállása legnagyobb éves széntermelését 3 405 847 tonnával.

2. kép: Gál István Nagygyházán

A következő jelentős lépés a termelési szerkezet és a vállalat szervezeti felépítésének megváltoztatása volt. Az államosítások során a korszerűen szervezett termelő és kiszolgáló üzemek harmonikusan együttműködő, diverzifikált profilú szervezetét, szovjet mintát követve szétdarabolták. Gál István haladéktalanul hozzájárult egy, a korábbihoz hasonló szervezet kialakításához. 1954-ben önálló egységbe szervezte a bányamentést, létrejött a Központi Bányamentő Állomás. Még ugyanebben az évben létrehozta a Robbantástechnikai Kutató Intézetet, ahol a robbantást segítő számos eljárást, technológiát – köztük szabadalmi értékeket is – fejlesztett ki, és könnyen kezelhető kis gépekkel segítették a rakodási munkákat. A fejlesztés kiemelt tevékenység lett, első jelentős eredménye a HALDEX eljárás, amely termelő egysége a Palahányó Üzem, a HALDEX Nemzetközi Együttműködési Iroda, és egy Lengyelországban működő lengyel-magyar vegyesvállalat, a HALDEX Katowice volt.

Az államosítás során a MÁK Rt. részét képező gépészeti üzemviteli és gépjavitó tevékenységet leválasztották, önálló Bányagépgyárként működött. A szervezeti különállás azonban nehézkessé tette a bányászati üzemek kiszolgálását, ezért Központi Műhely néven 1956-ban Gál István újraszervezte a vállalaton belül ezt a kapacitást, amely az évek során a bányák ellátása mellett egyre nagyobb mértékben külső piacokra is dolgozott jelentős mértékben önálló hatáskörrel. Ugyanez a folyamat zajlott le a MÁK Rt. építészeti részlegeivel, melyek alapját képezték a későbbi megyei építőipari vállalatnak a KOMÉP-nek. De a Tatabányai Szénbányákon belül ez a profil is újraszervezésre került 1957-ben, és a belső munkák, lakásépítés, ipari objektumok mellett ez az Építészeti Üzem is végzett külső munkákat.

A tevékenység diverzifikálásának következő jelentős lépése a Víztisztító és Dúsító Berendezések Gyárának (VIDUS) megalapítása volt 1967-ben, amely egyben a magyar környezetvédelmi ipar megteremtésének egyik első lépése is volt. A szénen kívüli tevékenység lehetőségeit számottevően bővítette a saját külkereskedelmi jog megszerzése 1968-ban, ami bányászásban egyedülálló volt, de az egész magyar iparban sem volt általános. Ezekkel a főbb szervezetekkel és még több más kisebb profillal a Tatabányai Szénbányák megvalósította – ugyan más szerkezetben – a korszerű európai nagyvállalatot, amit a jogelőd MÁK Rt. is létrehozott. A hetvenes évek közepén, a széntermékek és a más profilok kb. 50-50%-ot képviseltek a megtermelt érték-ből (eltekintünk a tervgazdaság torz értékeket tükröző árrendszerétől).

Gál István nagy elődjeihez hasonlóan nagy figyelmet fordított a kellően megkutatott szénvagyron biztosítására. Az 1960-ban elkészült ötéves terv már előírta a csordakút-nagygyház szénvagyron bekapcsolását. Ez akkor még nem valósult meg, de néhány évvel később már megkezdődött a bányáépítések és feltárások előkészítése. Mindenesetre ez a tény is alátámasztja, hogy igazi vezető volt, aki hosszútávban gondolkodott, nem ragadt le a jelen problémáinál a jövőbe nézett, vagy inkább látott.

Mindezek a kedvező szénvagyron feltételek azonban csak elméleti lehetőséget adtak a folyamatos termelés fenntartására. A 60-as évek közepe táján a feltárt, a kitermelésre kész szénvagyron egyre fogyott a tatabányai medencében. A XV/c akna 1965-ben lépett termelésbe, ezzel gyakorlatilag a szabad szénvagyron elfogyott. 1964-ben a Tatabányai Szénbányák elérte, hogy a csordakúti területen 4 kutatófúrás mélyüljön, 1968-ra készült el a kutatási zárójelentés, ez a szénvagyron bővülését eredményezte, elindulhatott a beruházás. A kutatások tovább folytatódtak 1958-68 között 94, majd kis szünet után 1970-73 között 274 fúrás mélyült. Így a 70-es évek közepére 202 millió tonna műrevaló szénvagyron állt rendelkezésre. (Összehasonlításképpen: a tatabányai medencében 178 millió tonna volt a műrevaló szénvagyron.)

A kutatások többlet eredménye az volt, hogy Csordakúton és Nagygyházán is jelentős mennyiségű jó minőségű bauxitot is feltártak. Ehhez hozzávéve az ugyancsak jó minőségű vizet, adódott a háromtermékes bánya lehetősége. Az alap (a széntermelés) feltétele hosszú távon biztosítva volt.

Gál István tevékenységének legjelentősebb értékeit a további részleteket mellőzve, a következők foglalják össze:

1. Az államosítás és a szénecsaták által szétzilált vállalat újraszervezése az 50-es évek második felében.

2. A bányászok munkakörülményeinek folyamatos javítása a hatékony termelés elősegítésére, a gépészet folyamatos növelésével, korszerű technológiák alkalmazásával, és a saját fejlesztések kiemelt támogatásával.

3. A bányászok, a vállalat valamennyi dolgozójának, életkörülményei folyamatos javítása, a lakásépítés, ezen belül a saját lakásépítés kiemelt kezelése, a szociális ellátás fejlesztése, a bányatelepek, különösen az első években áruellátás figyelemmel kísérése, a bérek a lehetőségek szerint maximális növelése, a különböző szakmák közötti igazságos béarányokra való törekvéssel. A szabadidő kulturált eltöltése feltételeinek megteremtése. A tömegsport és a profi

sport magas szintre emelése. A kultúra, az amatőr kulturális együttesek sokoldalú támogatása.

4. Az államosítás során szétszabdalt vállalat szerkezetének, a jogelőd MÁK Rt.-hez hasonló korszerű diverzifikálása. Ezt szolgáló új profilok kiépítése, ezek között Magyarországon az elsők között a környezetvédelmi ipar megteremtése a vállalaton belül.

5. A szénvagyon biztosítása. A kimerülő tatabányai medence után Csordakút–Nagyegyháza–Mány térségében 202 Mt szénvagyon megkutatása és ezzel termelő üzemek építése alapvető feltételének megteremtése.

6. A MÁK Rt. által épített szociális kulturális létesítmények, így a Népház, a Bányászfürdő, a Cseri strand, a Bányatemplom felújítása. Új sportlétesítmények és üdülők építése.

7. A múlt század 70-es éveinek közepére a Tatabányai Szénbányák az ország tizedik legnagyobb vállalata volt diverzifikált szerkezettel, széles nemzetközi kapcsolatokkal, nyereséges működéssel.

8. A vállalat sokat fordított a képzett munkaerőre, minden eszközzel támogatta a dolgozók továbbképzését, a tudás növelését.

9. A vállalatnál az akkori korban szinte példátlan szabad légkör volt, sok, az akkori hatalom által meghurcolt, ember talált itt menedéket.

Koszorúzás

2017. április 24-én, a centenáriumnak napján koszorúzásokra került sor. A Gál István la-kótelepen elhelyezett domborművénél (3. kép), elsősorban a lakótelepen élők koszorúztak, de mások is csatlakoztak. A megemlékezést a Rozmaringos Bányász Egylet és a Kertvárosi Bányász Dalkör egyesített kórusa énekelt: *Adjon Isten Jó szerencsét! a bányamunkásnak! Majd Pintér Beck Erika, a Bárdos Gimnázium tanulója a 120 éves tatabányai bányászat emlékére írt versét szavalta: Kinyíltak a bányász szemek/ Felhozták az első csille barnaszemet (4. kép).*

A lakótelepiek koszorúját Pleier Tamás képviselő helyezte el, majd a család, a BDSZ helyi szervezete a Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány koszorúzott. A megemlékezést a Bányászhimnusz közös elnéklésével zártuk.

A koszorúzás a Vértanúk terén, az egykori vállalati központ előtti téren folytatódott, Gál István mellszobránál (5. kép). A Rozmaringos Bányász Egylet és a Kertvárosi Bányász Dalkör bányász dalokkal alapozta meg az ünnepi megemlékezés emelkedett hangulatát. *Gengeliczi László* Dávid Károly Emlék című versével tisztelgett az ünnepnek.

A következők helyezték el koszorúikat:

3. kép: Gál István domborműve

4. kép: Pintér Beck Erika saját versét szavalja

5. kép: Gál István mellszobra

6. kép: Schmidt Csaba polgármester koszorúz

– Tatabánya MJV nevében Schmidt Csaba polgármester (6. kép).

– Az utódvállalatok képviselői: dr. Magyar József vezérigazgató (VÉRT), Virág László vezérigazgató (ÉDV Zrt.), dr. Sámuel Emese ügyvezető igazgató (Tatabányai Erőmű Kft.), Sólyom Ferenc ügyvezető igazgató (ASG Kft.).

– A tatabányai bányász civil szervezetek (7. kép): Csaszlava Jenő kuratóriumi elnök (Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány), Bársony László elnök (OMBKE tatabányai helyi szervezet), Balogh Csaba kuratórium elnök (Szabadtéri Bányászati Múzeum), Vasas Mihály elnök (BDSZ Tatabányai Szervezet).

7. kép: A tatabányai bányász civil szervezetek koszorúznak

– Szociális, sport és kulturális szervezetek: *Ramocsa Károly, Májné Forisek Erzsébet és Gengeliczki László.*

– A Család (8. kép): András fia, valamint Diana, Bence és Péter unokái.

8. kép: A Gál család

9. kép: A Tatabányai Bányák fa képviselőjében

– A Tatabányai Bányák f.a. nevében (9. kép) *Novotni Ferencné, Ilonka Gál István* egykori titkárnője, *Dr. Csizsár István, Tóth László* vájár, bányamentő.

A megemlékezés a Bányászhimnusz együttes eléneklésével zárult.

Gál István, az ember

Az ünnepi megemlékezés az Edutus Főiskolán folytatódott, a nagy előadóteremben gyülekeztek az ünneplők. A

tudósító tartott előadást, amelynek vázát, a Gál Istvánt személyesen ismerő, vele többször beszélő, a sokszínű tatabányai bányászati dolgozói vallomásai képezték, amelyet videó felvételek őriztek meg. Továbbá interjúk, amelyeket *dr. Ravasz Éva* készített dr. Gál Istvánról írt könyvében. Az előadó mindezeket ötvözte személyes emlékeivel, megtapasztalt történetekkel, eseményekkel. Bevezetesként elhangzott az április 7-ei előadás összefoglalása.

Gál István hatalmas elhivatottsággal látott neki munkájának. Ráérezte a bányászati sajátosságaira, benne a *bányászati hagyományaira* is, az azokban meglévő összetartó, összefogó erőre. Ezt a történetet *Szikrai Miklós* elevenítette fel. 1963-ban, mikor még a hatalom nem nézte jó szemmel a hagyományok újraéledését az egyetemről érkező frissen végzettek javaslatát elfogadva Gál István hozzájárult, hogy – a magyar bányavállalatok közül elsőként – Tatabányán szakestélyt rendezzünk.

Gál István a kétkezi emberekkel megtalálta a megfelelő hangot, panaszait, kéréseit mindig meghallgatta, és ha jogosnak ítélte elintézte. *Szabó László* karbantartó lakatos 86 éves korában így emlékezett vissza: „Ember volt, szeretete az embereket, tisztelte a bányászokat, a bányászok őt.”

Óvta az embereit, védte őket az igazságtalanságoktól. *Novotni Ferencné* Gál István titkárnője volt számos történetet mesélt erről.

Az emberek iránti mélyes megértése nemcsak a saját dolgozóira terjedt ki, hanem azokon is megpróbált segíteni, akik a vállalatnál segítséget kértek, reméltek. Sok a hatalom által meghurcolt embernek a Tatabányai Szénbányák *menedéket* adott, nem csak segítette az arra rászoruló embereknek, hanem tudásuknak megfelelő munkával foglalkoztatta őket, akik így a tatabányai szénbányászati, és a hazát is szolgáló tudták.

Gál István *mélyesen bízott embereiben*, a hétköznapiokon, sorsdöntő és tragikus napokon ez hatalmas erőt adott nekik. A tatabányai bányászati történetének egyik legtragikusabb napjai voltak az 1978. február 16-át követő napok. Az embert próbáló napokban Gál István bizalmasan hatalmas erőt adott mindenkinek, ennek hiteles tolmácsolását hallottuk *Forisek Istvántól*. Gál Istvánból – aki igen ritkán mutatta ki érzelmeit – a mentés lezárása után az emberek elvesztése miatti *mélyes megrendülés* is kitört mikor a mentés befejezése után megköszönte a bányamentők helytállását. De újra sziklaszilárd lett, levezényelte a temetést, elbúcsúztatta szeretett bányászait, gondoskodott a családok megsegítéséről és meghozta a döntéseket a bányabiztonságot növelő intézkedésekről, fejlesztésekről.

Gál István a tervezőgazdaság idejében működött, amikor szinte mindent fentről mondtak meg, itt lenni csak a végrehajtásnak volt tere. Ez nem nagyon tetszett neki és a vállalatnál nem is alkalmazta ezt a módszert. Ő az emberei *javaslatára* épített és sokat tett azért, hogy itt magas tudással felvértezett emberek dolgozzanak és meglegyen a továbbképzés, az ismeret gyarapodás lehetősége. A sokszínű tatabányai bányászati minden szegmensében érvényesült ez az elv. *Sólyom Ferenc*, aki a Központi Műhelyben dolgozott, majd a privatizáció során az ASG Kft. ügyvezető igazgatója lett, úgy vélekedett, hogy a gyár legnagyobb értéke az a tudás volt, amely növelését a vállalat minden eszközzel

támogatta. No meg az a kapcsolattrendszer, amelyet először belföldön, aztán lassan Nyugat-Európában is kiépítettünk, a vállalat nyitottá vált a világ számára. A piacgazdaságba a hegesztőink, külkereskedőink, mérnökeink nyelvtudással és versenyképes tudással érkeztek, ennek eredménye, hogy a mai napig helytállunk.

Gál István támogatta a sportot, gyakori látogatója volt nemcsak a versenyeknek, hanem az edzéseknél is. *Gelei József* és *Májné Forisek Erzsébet* volt élsportolók mindig megkérdezte, hogy mire van szükségünk az eredményes felkészüléshez, versenyzéshez.

Gengeliczy László, aki sok művészeti ágba jeleskedet és egy időben a Népház igazgatója volt arról beszélt, hogy a 360 tagú művészegyüttes sok ága nemzetközi porondon is helytállt. A Tatabányai Szénbányák biztosította a feltételeket a sikeres szerepléshez a házban és a bel és külföldi vendégszerepléseken.

Szikrai Miklós Gál István legfontosabb vezetési módszerének az tartotta, hogy ha valami gond volt, akkor nem szankcionált, nem büntetett, hanem kiment az üzembe és megkérdezte, van-e valami ötletük vagy kimunkált javaslatuk, hogy az adott helyzetet hogyan kellene kezelni. A pozitív ösztönzés embere volt.

Gál István emberi értékeit felidézve *nem kerülhető meg az a kérdés, hogy milyen viszonya volt a hatalomhoz.* Középosztálybeli polgári családból származott, édesapja jegyző volt, a közösség elismerte, de 1937-be a zsidótörvények alapján kényszernyugdíjazták. Gál István a továbbtanulás helyett munkát vállalt, tisztviselő lett egy budapesti cégnél, de aztán itt is sújtották a korabeli törvények, csak kifutói állást tudott szerezni. 1940-ben munkaszolgálatra hívták be, a Donnál 1943-ban szovjet fogságba esett. Hazatérése után 1945-ben lépett be, a kommunista pártba, majd 1946-ban a bányász szakszervezetbe. Megkockáztatom, hogy az volt az indítéka, amivel a 70-es években a vállalati értelmiséget, engem is, biztatta a pártba való belépésre. Ez pedig így szólt: „Ha családját, vállalatunkat, városunkat, hazánkat segíteni, szolgálni akarja, lépjen be a pártba.” Reálpolitikus volt. Szolgált a hatalmat, de nem kiszolgált. A hatalommal többször került „összeütközésbe” különösen az első években. Nem viselte el, hogy a helyi politikai vezetés beleszóljon a vállalat életébe. Többször kapott pártfegyelmet, legtöbbször olyan ügyekért, amikor a dolgozók érdekeit szolgálva túlterjeszkedett.

Gál István tartalommal töltött meg fontos fogalmakat, mint az innováció, a kreativitás, a szolidaritás. Mindenben, a munkában, a sportban, kultúrában, életvitelben a **minőség**re való törekvést képviselte. Munkatársaira ezek az értékek akarva, akaratlanul hatottak, így bizvást mondhatom, hogy szellemisége halála után több mint harminc évvel még mindig köztünk van, hatással volt a tatabányai bányászat utolsó évtizedeire is.

Gál István emberi értékei és az ezekre alapuló cselekedetei, az emberben való gondolkodás, a stratégiai gondolkodás, a tudás fontossága és nem utolsó sorban a Tatabányai Szénbányáknál a korban szinte példátlan szabad légkör, joggal emelte őt a kimagasló tatabányai vezetők közé.

Dr. Vass Péter piarista szerzetes, magyar-latin szakos tanár, meghurcolt alsógallai plébános, akinek Gál István

szintén munkát adott a vállalatnál, gondolataival zárom a megemlékezést, amelyet nyugdíjba vonulásakor írt leveléből idézek:

„*A számvetés a nagylelkű tettek, az önzetlen – számok nélküli – jótettek garmadája nem képes felsorolni, nem hogy szóba foglalhatni vállalatunknak azt a szabad, védett légkört, amely – egy óhatatlanul eldologiasodó műszaki világban – tud és mer emberben gondolkodni, türelemmel, megértéssel, előítéletek nélkül, a legnagyobb ellenállás irányában is. Nem egy embert ismerek, aki itt kapta vissza megcsúfolt szociális hitét! És sokan vagyunk, akik itt – nem mindennapi – leckét kaptunk az önzetlenség kultúrájából.*”

Az előadás után a harangjátékon a Bányászhimnusz dal-lama szólalt meg. *Gál András*, Gál István fia (10. kép) meghatott hangon köszönte meg a város, a bányásztársadalom megemlékezését édesapja századik születésnapjáról. A család nagy megtiszteltetésnek tartja, hogy 38 évvel a halála után is ilyen elevenen él emléke és ilyen sokan jelentek meg a megemlékezéseken.

10. kép: Gál András köszönő szavai

Az előadást követően a főiskola aulájában fogadás volt, a pohárköszöntőt *Beleznay Csaba* alpolgármester mondta. Kiemelte, hogy Gál István szellemisége még ma is hat, és ápolása része a város közéletének.

A tartalmas megemlékezés oldott hangulatú beszélgetéssel folytatódott, az alkalomhoz illő bányászdalok éneklésével fűszerezve.

Dr. Csizsár István

Bemutatkozik az annavölgyi Bányász emlékszoza és gyűjtemény

A településünknek helyet és nevet adó zegzugos, vízosásokkal szabdaltnak völgyet bátran nevezhetjük a Dorog környéki bányászat egyik bölcsőjének. Valamikor az 1790-es években itt nyitotta meg első szénbányáját a Sándor uradalom, megkezdve ezzel az üzemszerű bányászatot. Az 1860-as évek közepére a könnyen kitermelhető széntelepek kimerültek, az üzem további működtetéséhez jelentős tőkebefektetésre lett volna szükség, ezt az uradalom nem tudta finanszírozni, inkább eladta bányáit.

Miután *Drasche Henrik* 1866-ban megvásárolta az annavölgyi terület szénjogát és a működő bányákat, egyesítette azokat a korábban vásárolt csolnoki, dorogi, tokodi és

mogyorósi bérletekkel. Ezen a kiterjedt szenterületen alakította meg két évvel később térségünk első nagy bányatársaságát a „Köszénbánya és Téglagyár Társulat Pesten” részvénytársaságot.

Az új társaság nagyarányú műszaki beruházásokat hajtott végre az annavölgyi bányaüzemben. A fejlesztések révén immár jelentős méretűvé vált üzem nem nélkülözhetette a mindig rendelkezésre álló munkaerőt. Ez a stabil munkaerő – legyen szó akár a kétkezi munkásokról, akár a műszaki állomány tagjairól – nem volt biztosítható távolról bejáró, rossz időben elmaradó emberekkel, ezért a társaság az 1890-es években megépítette az első kolóniákat a bányaüzem közelében. Ezzel kezdődött Annavölgy, mint település kialakulása.

Noha a település közigazgatásilag Sárisáp része volt, ennek ellenére az élet szinte minden területét a társaság irányította. A lakásokon túl iskolát, egészségügyi ellátást biztosított, döntött kereskedők, kisiparosok működési engedélyei ügyében, az alapvető élelmiszereket biztosító élelmiszer-működtetésével pedig szinte magához láncolta az egyik napról a másikra tengődő bányászcsaládokat. A bánya és a település szoros kapcsolata, bár megváltozott formában, de megmaradt az államosítás utáni időkben is. A bérlakások fenntartásán túl a bányavállalat anyagi és tárgyi segítségével minden intézményünkre kiterjedt. Biztosította a kultúrház működési feltételeit, támogatta a sportegyesületet, lehetővé téve jó néhány szakosztály működtetését, de ami a legfontosabb, a bánya kínálta a családok megélhetését biztosító munkahelyeket.

Ezt a függőségi viszonyt figyelembe véve, megérthetjük mit jelentett csaknem ezer lakost számláló településünk számára a bánya-felszámolások 1976-ban, a X-es akna bezárásával kezdődő időszaka. A bezárt bányaüzem miatt a támogatások elmaradtak, intézményeink működése ellehetetlenült, a kulturális és sportélet sorvadni kezdett. A munkahelyek megszűnése miatt családok sora került nehéz, nemritkán kétségbeesztő helyzetbe. Talán nem túlzás, Annavölgy pusztá léteért küzdött.

A túlélésért folytatott küzdelem, majd 1997-től az önálló településsé válás feladatai minden figyelmet és erőforrást lekötöttek, így nem csoda, hogy csak 2006-ban, az 1947. január 20-i bányaszerencsétlenség 60. évfordulójára készülve merült fel, az annavölgyi bányászat 180 évének emléket állító gyűjtemény létrehozásának gondolata. A megvalósítás nem látszott könnyű feladatnak; a X-es akna bezárás óta eltelt három évtized alatt a tárgyi emlékek jórészt megsemmisültek, a volt bányaüzemből szinte semmi nem maradt fenn. A két ötletgazda – *Bánhidai József* polgármester és *Farkas József* a bányász nyugdíjas szakszervezet elnöke – felhívással fordultak a község lakosságához: aki tud, segítsen!

A kérés nem volt hiábavaló, sorra érkeztek az adományok. Volt, aki teljes ásványgyűjteményét ajánlotta fel, más csak két téglát hozott, de azok még a Drasche-féle téglagyárban készültek, magukon viselve a gyár jelzését. Ruhászekrények nyíltak meg, hogy az addig féltve őrzött bányász egyenruhák ezután az emlékszoba díszéül szolgáljanak. A kamrákból és házi műhelyekből bányász szerszámok sokasága került elő, de hoztak a felajánlók többféle karbid- és akkumulátoros lámpát, kulacsokat, kobakokat, mindenféle bá-

nyász felszerelést. Megtöltöttek egy szekrényt a kinttettek, oklevelek, a különböző alkalmakra készült emléktárgyak.

Az emlékszoba egyik sarkát a fentebb említett 1947-es bányaszerencsétlenségre emlékezve rendeztük be. Fényképek, leírások, túlélők visszaemlékezései, korabeli újságcikkek emlékeztetnek a 33 bányász életét követelő tragédiára.

A felkérés hatására sokan nézték át családi fényképalbumukat, és váltak meg a közérdeklődésre számot tartó képeiktől. Ezekből néhány tabló került az emlékszoba falára, bemutatva a bányát, bányamunkát, egy másik bemutatja az 504-es csapatot, melynek három tagja 1948-ban elsőként, Kossuth-díjban részesült. De tabló állít emléket országos kupát nyert labdarúgóinknak, egy másikon megismerhetjük híres fűvös-zenekarunkat mutatjuk be, és nem maradnak ki a környék falvaiban szívesen látott amatőr színjátszóink sem.

Az emlékszoba szervezésének híre eljutott a település határain túlra. Annavölgy jó kapcsolatot tart az OMBKE dorogi helyi szervezetével, tőlük is érkeztek bemutatásra érdemes tárgyak. Ebben az időben a már bezárt Lencsehegyi bányaüzem területén még voltak tárolt eszközök, berendezések, ezek közül jó néhány most a mi gyűjteményünket gyarapítja. Ezek közül a kisebb darabok, műszerek, mérőeszközök, bányamentő felszerelések az emlékszobában láthatók, a nagyobb gépek, berendezések egy része a település területén díszítő térelemként van elhelyezve, mások tároló helyen várnak, hogy méltó helyükre kerüljenek.

Annavölgyön nevelkedett, itt járta iskoláit, és évekig az annavölgyi bányában dolgozott *Gáspár Sándor* festőművész. Munkásságának jelentős eleme egy 58 festményből álló sorozat, mely a dorogi szénmedence bányászatának történetét, a bányászéletet mutatja be. A képek Sopronban, a Központi Bányászati Múzeumban láthatók. A múzeum egy jó minőségű kópia sorozattal gazdagította gyűjteményünket, mely az emlékszobának helyet adó kultúrház egy másik helyiségében tekinthető meg.

A gyűjtemény napjainkban is gyarapodik; egyik legújabb bővítésünk egy fontos területet érint. *Zsigmondy Vilmos*, korának egyik legkiválóbb bányamérnöke 1851-től 1859-ig irányította a Sándor uradalom annavölgyi bányáit. E tényről és Zsigmondy Vilmosról ez ideig csak felületesen, egy szerény ismertetővel emlékeztünk meg – mentségünkre szolgáljon, hogy Zsigmondyhoz kapcsolható anyagokkal nem rendelkezünk. Gyökeres fordulatot hozott *Csath Béla* géymántokleveles bányamérnök és *Papp Péter* geológus

2015. szeptember 8-án Annavölgyön tett látogatása. A látogatás során kialakult kapcsolat eredményeként, Béla bácsi jó néhány Zsigmondy Vilmoshoz kapcsolódó tárggyal, irattal gazdagította gyűjteményünket, s az Ő közbenjárásának köszönhető, hogy a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet és a zalaegerszegi Magyar Olaj- és Gázipari Múzeum is egy-egy könyvvel járult hozzá Zsigmondy Vilmos annavölgyi munkásságáról megemlékező tárlónk kialakításához.

Szintén e látogatás eredménye, hogy *Papp Péter* az 1922-ben kiadott, *Rozlosznik Pál* „Az Esztergomvidéki szénterület bánya-földtani viszonyai” című munka eredeti példányával megalapozta térképgyűjteményünket, amely az elmúlt hónapok során két nagyon jó minőségű, 1950-es évekből származó, eredeti bányaművelési térképpel gyarapodott.

Az Emlékszoba létrehozásának kezdetén felmerült gondot – vajon sikerül-e elegendő bemutatásra érdemes tárgyat összegyűjtenünk, úgy tűnik lassan egy másik, kellemesebb gond váltja fel – nagyobb helyre lenne szükségünk.

Kollár Attila

Az 50. rendezvényre készülünk

2017. április 27-én Harkányban találkoztak a Bányagépészet a Műszaki Fejlődésért Alapítvány kuratóriumának tagjai. Azért ott, mert 50 esztendővel ezelőtt az első Bányagépészeti- és Bányavillamossági Konferenciát szervezői Harkányban (és Pécsen) rendezték meg. Sajnos az épületek, melyek a vendégeknek és a rendezvénynek otthont adtak mára másként hasznosulnak, így az emlékezést csak a helyszínek említése és megtekintése szolgálhatta.

A kuratóriumi ülésen hosszan vitattuk, szerveztük a jubileumi konferenciát, mely egyelőre példa nélküli a Magyar Bányászat több évezredes történelmében.

Megállapodtunk a nemzetközi konferencia programjában, melynek 2017. szeptember 28-29-én Balatonyörökre két vonulata lesz. Az egyik hagyományosan a hazai- és a külföldi bányászat és energiagazdaság újdonságait tárja fel, a másik az 50 esztendő emlékeinek baráti körben való felelevenítése lesz. A bevezető emlékezésre a legavatottabbak, akik (szinte) mindegyik rendezvényen jelen voltak, *Kovács László* örökös elnökünk és *Forgács László* kurátor készülnek. Mondandójukból a Kuratórium számára ízelítőt is adtak.

Döntöttünk róla, hogy a még fellelhető utazásra vállalkozó kollégáinkat az ország minden részéből vendégül látjuk az 50. konferencián. Ezzel is megalapozva a jó hangulatot az emlékek felelevenítését az ismeretségek ápolását, a régen látott barátok ismerősök találkozáját.

Az 50. konferencia Alapítványunk életében is sarokpont. Hiszen új Kuratóriumot kell választania a tagságnak, mert egy ciklus újra eltelt. Az új kuratóriumi tagok az új feladatok, módszerek szülői lesznek a következő alapítványi ciklusban.

Április 28-án szakmai kirándulást tettünk Komlón. A KÖKA komlói bányáját néztük meg. Azért esett a választás erre a nagy múltú üzemre, mert nemrég a bánya bővítésén, új technológia bevezetésén esett át. A látogatás az igazgatói irodában kezdődött ahol *Pozsár Sándor*, a bánya vezetője fogadott bennünket, majd bemutatta az üzemet. Ismertette a

Az új osztályozó előtt

települést, a piac elvárásait és azt az érdekes, de fáradtságos szakmai- gazdasági- és tudományos munkát, melynek eredménye egy mára már üzemelő beruházás, technológiai sor lett. Benne minden kérdés a helyére került. A bányaudvar kialakításától a szállításon, előkészítésen át a környezetet és a természetet érő hatások kezeléséig.

Különösen fontos ez az egység azért, mert régen (kb. 100 esztendeje) működő külfejtésről van szó, melynek területén a szakértő szem jól látja az eltelt idő technológiai változásait. Az üzemben a régmúlt berendezéseit és eszközeit is megsejmelhettük. Bár üzemben kívül, de részben már felújítva láthattuk őket.

A bányajárást követően és közben is válaszokat kaptunk kérdéseinkre, majd búcsút intettünk Komlónak. Abban a reményben távoztunk, hogy az 50. konferencián újra találkozunk minden kedves régi- új résztvevővel érdeklődővel, akiket hívunk, várunk ez év szeptember 28-29-én Balatonyörökre.

Livo László

Századvég akták az ország vagyonáról

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium számára a kormányközeli Századvég cégcsoport 2012 és 2015 több mint négyszáz tanulmányt készített, amelyek közérdekű adatigénylés nyomán elérhetővé váltak az interneten a vs.hu és a tasz.hu honlapokon.

A tanulmányokhoz kapcsolódó politikai kommentek és felhangok értékelésétől és értelmezésétől most eltekintünk, de az energia-gazdálkodás, természeti erőforrások, környezetvédelem témájú tanulmányokat letöltöttük.

A Vagyongazdálkodás – 2012. április 27 oldalas tanulmány a nemzeti és az állami vagyon kezelését és értékelését elemzi. Sajnálatos módon az ország számbavett vagyonelemei között nem található meg az ország ásványi nyersanyag vagyona – sem felsorolásként, sem értékét tekintve. Vagyongazdálkodási sincsenek nevesítve. Egyetlen utalásként – a föld méhének kincsei természetes előfordulási helyükön – az alaptörvény idézetében szerepelnek. Ez arra utal, hogy a Századvég kutatói számára sem ezeknek a vagyonelemeknek a megléte, sem az értéke nem volt ismert – a vagyonnal való gazdálkodásra sem tesznek később utalást a nemzeti vagyongazdálkodásról. A szakma számára levonható tanulság

az, hogy az ásványvagyon értékét – akár a természetvédelemben a védett kerecsenszőlők és bánáti bazsarózsa eszmei értékét – forintosítani kell, különben a döntéshozók számára nem válik világossá, hogy mit is jelenthetnek a föld méhének kincsei más vagyonelemekhez hasonlítva.

A Vagyongazdálkodás – 2012. május 21 oldalas tanulmány elsődlegesen az Országjelentéssel, azaz az ország vagyonának felmérési szempontjaival foglalkozik. Számos, az állam tulajdonában lévő vagyonelem szerepel a munkában. A szakágaink szemszögéből levonható legszomorúbb következtetés, hogy ásványi nyersanyag vagyonunk nincs a leltárlistán. Szintén nem szerepel a szakág a dolgozatban felsorolt nemzetgazdasági szempontból jelentős gazdasági társaságcsoporthoz. Az interneten ma felkeresett, máig elkészült Országjelentés utalást sem tartalmaz az ásványvagyongazdálkodásról. Bevételei oldalán sem jelenik meg a tanulmányban az ásványvagyongazdálkodás után szedett bányajáradék, valószínűleg azért mert ez adóként kerül behajtásra „megkerülve” a vagyonkezelőt.

Úgy látszik, aminek nincs vagyongazdálkodási stratégiája, annak nincs jövőképe, ami értéknek pedig nincs pénzben kifejezett mértéke, annak a kormányzati tervekben becsülete sincs, mintegy tanulságként a szakmáink vezetése számára.

asvanyvagyongazdalkodas.hu 2017. május

Dr. Földessy János

Újra megnyílik a kazári bánya – A polgármester tiltakozik

Több éves szünet után újraindítja a külszíni bányászatot Kazáron a Nógrádszén Kft. – jelentette be a cég vezetője szerdán. Az önkormányzat lakossági fórumán azonban a résztvevők közül többen, köztük a jelenlegi és a volt polgármester is jelezte, tiltakoznak a bányászat beindítása ellen.

Gáspár Gyula, a salgótarjáni székhelyű Nógrádszén Kft. ügyvezető igazgatója elmondta: idén márciusban kapták meg a 2022. április 30-ig szóló környezethasználati engedélyt a Nógrád Megyei Kormányhivataltól egy 570 hektáros bányatelekre, a bányakapitányságtól pedig néhány hónapon belül megkérlik a kitermelési műszaki üzemi tervet. Az engedélyük évi 80 ezer tonna barnaszén kitermelésére szól, de évi mintegy nyolcezer tonnás termelést terveznek, és csak 23 hektáros területen dolgoznak. Terveik szerint 2-2,5 ezer tonna szenet a lakossághoz juttatnak el az önkormányzati szénegély keretében, a szén többi részét energetikai felhasználóknak, téglá- és cementgyárnak szállítják. Mintegy hatvanan vettek részt a lakossági fórumon, és nyolc-tíz ember többek között arra kérdezett rá, hogyan érinti a bányászat a falu 20 millió éves védett értékét, a riolittufát; milyen útvonalakon szállítják a szenet; miért éri meg a szénbányászat, amikor napjainkban lehet pályázni, és bővíti Paksot, jó-e egyáltalán ez a szén.

A Nógrádszén vezetője kifejtette, hogy a védett terület közelében semmilyen tevékenységet nem terveznek, a szállítás nem Kazáron, hanem a falu külterületén, a több kilométerre lévő Székvölgypusztáról kivezető úton történik, ott végezték a méréseket is. Csak gazdaságos tevékenységet

tudnak végezni, nem kaptak, és nem is pályáztak támogatásra, a területen pedig van ötezer kilokalóriás, jó minőségű, és 2200-2400 kilokalóriás energetikai szén is – mondta. Kitért arra is, hogy 2000 és 2005 között évi 500 ezer tonnát bányásztak itt, a bányatörvény pedig egyre szigorúbb szabályokat állapít meg a bányavállalkozó részére, így a helyreállításra is költségtervet kell készíteni, és biztosítékot kell letétbe tenni. Gáspár Gyula azt mondta, akár turistacsoportoknak is megmutatja a bányát.

A fórumon *Molnár Katalin* korábbi szocialista polgármester, aki állítása szerint mindig is a beruházás fő ellensége volt, azt mondta, mindent elkövetne, hogy megállítsa.

Gecse Ákos, Kazár független polgármestere a lakossági fórum végén úgy fogalmazott, „nem szeretnénk itt bányát”. Aláírásgyűjtő íveket mutatott fel, és arra kérte a résztvevőket, hogy írják alá az alábbi szöveget: „Felhívjuk és támogatjuk Kazár község képviselő-testületét, hogy lépjen fel Kazár közigazgatási területén a külszíni szénbányászati tevékenység, és annak környezetkárosító hatása ellen.”

MH/MTI – 2017. május 3.

A szemlélő megjegyzése:

Érdekes cikk, abból a szempontból különösen, hogyan változik a bányászat megítélése egy nógrádi bányavidéken. Kazár szénbányászati múltja csaknem 300 éves. Ápolják is a múlt hagyományát, az elmúlt években új emlékeket is állítottak. Mégis, amikor felmerül, hogy újra lehetne, akkor a reakció már nem a hagyományok tiszteletéből érkezik.

Livo László

75 éves a tatabányai XV-ös akna

Tatabánya városa a helyi bányászat megindulásának 120. évfordulójának tiszteletére a 2016. december 23-tól, a 2017. október 8-ig terjedő időszakot „Jó Szerencsét! Emlékvéneket” nyilvánította. A Tatabányai Múzeum is szakmai rendezvényekkel (kiállítások, konferenciák) kapcsolódott az emlékvéne programozatához. Az emlékvéne esett a múzeum Bányászati és Ipari Skanzenjének helyet adó XV-ös akna 75 éves születésnapja is.

A XV-ös mélyítését 1941-ben kezdték meg és 1942-től már termelő üzemként működött. Az üzem 1976-ig volt szénelő bánya, ez ideig 7,161 Mt szenet adott. A szénmezejének lefejtése után, mint a szomszédos XV/A bányauzem kiszolgáló létesítménye működött egészen 1986-ig. 1986-ban a Tatabányai Szénbánya Vállalat a Tatabányai Múzeum kezelésébe adta, hogy ipartörténeti emlékhelyként bemutassa a tatabányai szénbányászat történetét, a bányászat tárgyi és technikai emlékeit. 1988-ban bányásznapon nyílt meg az első kiállítása, és azóta folyamatosan gyarapodó látnivalókkal fogadja a tatabányai bányászat emlékei iránt érdeklődő látogatókat. 1992-től a felszíni üzemi létesítmények mellett megépült egy kis „skanzen” is ahol Magyarországon egyedülálló módon, az ipari munkások (bányászok) élet és lakáskörülményei kerültek bemutatásra a bányanyitástól az 1940-es évekig.

A múzeum emlékvéne munkáját 1991-óta az egykori bányavállalat által létrehozott Szabadtéri Bányászati Múzeum Alapítvány is segíti.

A 75 éves évfordulóra a Múzeum az Alapítvánnyal

közösen kétnapos tudományos, és közművelődési programmal emlékezett. Az első napon, június 2-án tudományos emlékülés volt a „XV-ös aknán”. Az emlékülés, az ipar- és bányászattörténeti kiállítóhellyel rendelkező múzeumok közreműködésével, a bányászati vonatkozású szabadtéri kiállítóhelyek gyűjteményeinek szerepét mutatta be a magyar muzeológiában, az elődök által ismertetett kiállítóhelyek helyzetének bemutatásával.

Az emlékülés résztvevőit *Turainé John Katalin*, Tatabánya alpolgármestere köszöntötte a város nevében. A bevezető előadást *dr. Cseri Miklós* kormánybiztos, a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum főigazgatója, a skanzeneknek – mint múzeumi kiállítóhelyeknek – a hagyományörzésben betöltött szerepét ismertette. Előadásában kitért a tatabányai skanzenre, egyedi helyzetére, különlegességére a magyarországi szabadtéri kiállítóhelyek között.

Fürészné Molnár Anikó címzetes múzeumigazgató, a Tatabányai Múzeum nyugállományú vezetője arról beszélt, miképpen lett az egykori bányauzemből skanzen. Előadásában utalt a kiállítóhely egyediségére, beszélt arról az összefogásról, melyet az egykori Szénbánya Vállalat, Tatabánya városa, és nem utolsósorban a tatabányai bányász közösség mutatott a kiállítóhely létrehozása során.

A salgótarjáni Dornay Béla Múzeum helyzete sok szempontból hasonlít Tatabányára. Egy egykori ipari város történeti múzeuma erős bányászati kötődéssel és egyedi bányászati kiállítóhellyel a József lejtősaknával van jelen. *Shah Gabriella* igazgató előadásában ismertette a bányászati múzeum történetét, az elmúlt év felújítási munkáit.

A zalaegerszegi Magyar Olaj- és Gázipari Múzeum az ország egyik legnagyobb technikatörténeti gyűjteményével rendelkezik. *Tóth János* igazgató előadásában ismertette a múzeum gyűjteményeit és a gyűjteményeken alapuló sokrétű, tudományos és közművelődési munkát.

Mike István múzeumvezető, a megye legfiatalabb bányászati bemutatóhelyét az Oroszlányi Bányászati Múzeumot mutatta be. A közelmúltban városi kezelésbe került kiállítóhely elismerésre méltó lendülettel fejlődött az elmúlt években. A szép szakmai gyűjtemény mellett egyre több közösségi programot is szerveznek, mely meglátszik a látogatószám folyamatos emelkedésében is.

Végül *Kiss Vendel* a szervezők részéről a Bányászati és Ipari Skanzen fejlődési lehetőségeit, fejlesztési terveit ismertette a hallgatósággal. A Tatabányai Múzeum 2008-ban lett városi fenntartású múzeum. A város az elmúlt 10 évben a korábbiaknál kisebb mértékű szakmai támogatást tudott nyújtani a múzeumnak, a skanzen esetében is elsősorban a megőrzésen volt a hangsúly. Az utóbbi évben azonban a város megkezdte a skanzen fejlesztési koncepciójának kidolgozását, így a közeljövőben talán lehetőség lesz nagyobb léptékű fejlesztésekre mind a technikatörténeti, mind az életmód történeti kiállításoknál.

Másnap, június 3-án a szervezők „Skanzen napot” rendeztek. A szervezés már korábban elkezdődött, a rendezők felhívást adtak ki, olyan vállalkozó kedvű csapatok, brigádok számára, akik hajlandóak magukat kipróbálni a „bányász tízpróba”, hol tréfás, hol komolyabb fizikai kihívást jelentő feladatain. A kiírásra 6 csapat jelentkezett, a fel-

adatok között szerepelt bányászati kvíz kitöltése, csillepakolás, „klecni” fűrészelés, mentés a bányából, de volt sörös próba is. Amíg a brigádok „dolgoztak” a múzeumba látogató családoknak is voltak programok. A gyerekeket kézműves foglalkozások és ásványkereső „aranyosás” várta. A családok pedig kreatív fotózáson vehettek részt az aknatorony kas-házában.

A tízpróba végén pihenésképpen a Bányász Fúvószenekar koncertjét élvezhették a résztvevők. A koncert után rendező zenés tárlatvezetésben volt része a XV-ös aknára látogatóknak. A „Rozmaringos Bányász Egylet” tagjai tartottak dalos tárlatvezetést az egykori üzemből.

A programokat a Múzeum az OMBKE Tatabányai Helyi Szervezetének szakmai és anyagi támogatásával valósította meg.

Kiss Vendel

Recsk észak?

A földtani adatok újraértékelése az egyik legolcsóbb hatékony kutatási segédeszköz a földtudományi szakemberek kezében. Különösen igaz ez olyan adatok esetében, amelyek a ma már rutinnak tekinthető számítógépes térmodellezés előtt születtek.

A recski komplexum néhány eddig fel nem ismert tulajdonságára világított rá az a modellezés, amelyet egy diplomatervező projekt keretében *Miklovicz Tamás*, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar végzős mérnökhallgatója készített. A munka során Geocad szoftver segítségével építette fel a porfirós rézércesedést hordozó intruzív testek drótvázis modelljét. A geofizikai adatok (Bouger anomália térkép, szeizmikus refrakciós és reflexiós szelvények) illetve a fűrési rétegsorok egy modellbe építésével vizsgálta az intruzív testek lefelé és oldalirányban követhető folytatásának lehetőségét. Munkáját *Hartai Éva*, *Szebényi Géza* és *Jean-Jaques Roger* vezették.

A lefelé folytatás egyik jól azonosítható mélységi kapcsolata a szeizmikus szelvényekben nagysebességű aljzat-közetként jelentkező, s a gravitációs térképen körvonalazott képződmény, amelyet – kb. 3000 m tetőmélységgel – a porfirós intruziókat tápláló nagyobb kiterjedésű diorit? gránit? batolit testnek tételezett fel.

A porfirós intruziók megépített drótvázis modellje a batolit testből kiágazva észak-déli irányultságú. Ennek közvetlen északi folytatásában az 1970-es években mért Par76-2 szeizmikus reflexiós szelvényen jelentkeznek olyan szakadások a harmadkor előtti rétegfelületeken, amelyek egyik kézenfekvő értelmezése a porfirós test vonulat elfedett helyzetben való folytatása Mátraderecske felé. Az értékelés eredményeit a jelölt kiváló eredménnyel védte meg az államvizsga bizottság előtt.

A modell alapján a recski ércesedés elérhető mélységben megismétlődhet a jelenleg ismert vonulat folytatásaként északi irányban. Kedves döntéshozók! Egy vadonatúj Recsk felfedezése biztosan megérne egy misét – vagy inkább egy mélyfúrást?

asvanykincs.hu 2017. június 26.

Földessy János

Kutatás a Mecsekben

A GINOP projekt elsődleges célja a földtani-szerkezeti modell validálása és a terület energetikai célú földtani kutatása. A Mecsekérc Zrt. vezette konzorcium 1,8 Mrd forintot költött földtani alapkutatási célokra.

A Geochem Kft. és Rotaqua Kft. partnerségével megvalósuló program Baranya számos települését érinti: Pécs, Bogád, Ellend, Keszü, Kozármisleny, Magyarsarlós, Nagyközár, Pécs, Pécsudvard, Pellérd, Romonya és Szemely településeket egészen bizonyosan. A cég szerint a feltárt eredmények ismeretében az érintett településeknek lehetősége nyílik az esetleges geotermikus potenciál hasznosítására.

A kutatás során felszíni geofizikai szeizmikus- és elektromágneses méréseket végeznek. A mérések eredményeként a kutatók földtani szelvényeket kapnak, amelyek szemléltetik a szerkezetek mélységét, vastagságát és kifejlődését.
asvanykincs.hu 2017. július 16.

Háder Gábor

Emlékműavatás Nagykanizsán

A hazai szénhidrogén bányászat 80. évfordulójának ünnepi eseményeihez kapcsolódva 2017. augusztus 24-én emlékhelyet avattak a dunántúli olajbányászat központjában Nagykanizsán. A 61-es főút Csonakázó-tóhoz vezető körforgalmú kereszteződésében egy olajfúró torony közel 8 méteres makettjét avatta fel *Cseresnyés Péter* a térség országgyűlési képviselője és *Dénes Sándor* polgármester. Ez a torony jelképezi és egyben emlékeztet annak a több évtizedes ipari tevékenységre, amely megalapozta a térség felemelkedését és fejlődését.

Nagykanizsa, emlékmű

A torony-makett az 1960-as években a nagykanizsai Dunántúli Kőolajipari Gépgyárban (DKG) készült és az egykori vállalat, majd a jogutód alsóbélatelepi üdülőjében állt. A fém torony az üdülő eladása után az OT Industries felajánlásaként került Nagykanizsára, ahol Rotary Fűrési Zrt., a RIG Service Zrt., továbbá a Szabadics Zrt., az Anda Kft. és a MOL Bányász Szakszervezet közreműködésével varázsolták újjá és állították fel.

(dé)

A Magyar Hidrológiai Társaság centenáriuma

A Magyar Hidrológiai Társaság elődszervezetének tekinthető Hidrológiai Szakosztály megalakulását a Belügyminisztérium 1917. augusztus 30-án hagyta jóvá. A szakosztály 1949. január 26-ai közgyűlésén kiegészülve a Magyar Mérnök és Építészegylet 1866 óta működő Vízépítési Szakosztályának tagjaival megalakult a Magyar Hidrológiai Társaság (MHT). A centenáriumi emlékülés fő vendőke *Áder János* köztársasági elnök volt, aki levélben köszöntötte a tanácskozást.

A megnyitó előadást *Szlávik Lajos*, az MHT elnöke tartotta.

A társasági kitüntetések átadást követően *Körösi Csaba*, a Köztársasági Elnöki Hivatal Környezeti Fenntarthatóság Igazgatóságának igazgatója, *Kovács László*, az MTA elnöke, *Hoffmann Imre*, a BM közfoglalkoztatási és vízügyi helyettes államtitkára, *Szöllősi-Nagy András* egyetemi tanár tartott előadást. A résztvevőknek emléklappal (tervező: *Biró Mária*) kedveskedtek a rendezők.

Csath Béla

A MOL Magyarország Kutatás-Termelés hazai koncessziói

A MOL Magyarország Kutatás-Termelés által 2017-ben elnyert újabb hat koncessziós területtel a társaság jogosultságában álló kutatási területek mérete immár megközelíti a 8400 km²-t. Több mint 700 km²-en végeznek majd új háromdimenziós (3D) szeizmikus mérést, mindemellett újra feldolgoznak és értelmeznek több mint 1100 km² már meglévő 3D szeizmikus adattömböt is. A munkálatok során legalább hat új fúrás is lemélyítenek.

id. Ósz Árpád

Diplomaátadási ünnepség

2017. június 30-án a Miskolci Egyetem nyilvános ünnepi Egyetemi Szenátus ülésén került sor a Műszaki Földtudományi Kar és a Gépészmérnöki és Informatikai Kar végzős hallgatóinak diplomaátadási ünnepségére.

A Műszaki Földtudományi Karon *prof. dr. Szűcs Péter* dékán előterjesztésére oklevelet vett át:

- mesterképzésen 55 fő,
- alapképzésen 49 fő,
- szakirányú továbbképzésen 14 fő.

Az okleveleket *dr. Jakab Nóra* rektor-helyettes és *Szűcs Péter* dékán adta át.

A Gépészmérnöki és Informatikai Karon 182 fő vette át oklevelét az Egyetem rektor-helyettesétől és a Kar dékánjától.

Ezt követően egyéb kitüntetések átadására került sor (csak a Műszaki Földtudományi Kar kitüntetettjei):

PhD doktori fokozat: *Kolencsikné Tóth Andrea* és *Szegedi Hajnalka*

Tiszteletbeli doktor: *prof. dr. Peter Balaz* (Szlovákia)

Miskolci Egyetem Díszpolgára: *dr. Kovács Ferenc* és *dr. Böhm József*

Pro Universitate: *dr. Szakál Sándor*
Signum Aureum Universitatis: *dr. Kocsis Károly*
Kiváló oktatói diploma: *dr. Hegedüs András*
Becsületdiploma: *Pecsmány Péter*

Az ünnepi beszédet *prof. dr. Bertóti Edgár*, a Gépészmérnöki és Informatikai Kar dékánja tartotta.

Dr. Horn János

Tanévnyitó a Miskolci Egyetemen

2017. szeptember 8-án a zsúfolásig megtelt díszaulában került sor a ME Ünnepi Nyilvános Egyetemi Szenátus ülésre.

Brahms Akadémiai Ünnepi Nyitányára vonult be az Elnökség (a rektor és a hét kar dékánja), majd a Himnusz elhangzása után *prof. dr. Torma András* rektor váratlan bejelentéssel kezdte a köszöntést: az Egyetem életében idén először az egész ülés programja magyar és angol nyelven fog elhangzani (nem szinkrontolmácsolással). Majd köszöntötte az állami, üzleti, társadalmi élet szereplőit, a járási hivatalok vezetőit, a középiskolák vezetőit, a követségek képviselőit. Elsőnek a külföldi vendégeket köszöntötték név szerint (Ecuador, Azerbajdzsán, Mongólia és Dél-Afrika nagykövétét, Nigéria és Algéria konzulját, valamint az Orosz Föderáció konzulját és attaséját), majd a meghívott magyar vendégeket.

Ezt követően az I. évfolyamos magyar hallgatók, majd angol nyelven az I. évfolyamos külföldi hallgatók tettek esküt.

Az eskütelek után *dr. Kriza Ákos*, Miskolc Megyei Jogú Város polgármestere átadta két I. évfolyamos hallgatónak a „város kulcsát”, majd ünnepi beszédet mondott. A Kormány nevében *dr. Horváth Zita*, az EMMI felsőoktatásért felelős helyettes államtitkár köszöntése hangzott el. *Prof. Dr. Torma András* ünnepi beszéde után *Maria Del Carmen Gonzales Cabal*, Ecuador nagykövete asszonya mondott köszöntőt, majd magyar részről *prof. dr. Kékesi Tamás*, a ME tudományos és nemzetközi rektor-helyettese angol nyelven köszöntötte a hazai és külföldi I. éves hallgatókat, akiket a ME HÖK nevében *Kiss Máté* üdvözölt.

A zárzó és a Szózat elhangzása után az Elnökség Beethoven IX. szimfóniája hangjai mellett vonult ki.

Újszerű volt az is, hogy kitüntetések az ülésen nem adtak át, hanem erre aznap kora délután külön teremben került sor. Itt adta át *prof. dr. Torma András* rektor *dr. Zoltay Ákos*, az MBSZ ügyvezető főtájkára részére „Pro Universitas” egyetemi kitüntetést.

Dr. Horn János

A Műszaki Földtudományi Kar tanévnyitója

2017. szeptember 8-án került sor a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Karán Nyilvános Ünnepi Tanácsülésen az első éves hallgatók eskütételére.

Prof. dr. Szűcs Péter dékán köszöntötte a megjelenteket, majd a hallgatók eskütétele után dékáni kézfogással fogadta őket a Kar, a magyar műszaki felsőoktatás legrégebbi intézménye teljes jogú hallgatójává, majd ünnepi beszédében szólt arról is, hogy a 2017/2018-as tanévben sikeres felvételi eljárás keretében a Műszaki Földtudományi Karon

műszaki földtudományi alapszakon: 37 fő,
környezetmérnöki alapszakon: 15 fő,
földrajz alapszakon: 13 fő,
angol nyelvű szénhidrogénkutató földtudományi mérnöki mesterszakon: 17 fő,
angol nyelvű hidrogeológus mérnöki mesterszakon: 8+8 fő,
angol nyelvű környezetmérnöki mesterszakon: 1+10 fő,
angol nyelvű olajmérnöki mesterszakon: 4+18 fő,
földtudományi mérnök mesterszakon: 6 fő,
geográfus mesterszakon: 5 fő,
olaj- és gázmérnöki mesterszakon: 9 fő,
bánya- és geotechnikai mérnöki mesterszakon: 9 fő,
vagyis az alapszakokon 65 fő, a mesterszakokon 95 fő,
összesen 160 fő nyert felvételt.

A köszöntő után a kar „Pro Facultate Rerum Metallicarum” emlékérmét az alábbiak vehették át:

Nagy Ervin okl. bányamérnök, okl. gépészmérnök, okl. közgazdász,

Szakál Tamás okl. olajmérnök, a MOL Nyrt kutatás-termelés igazgatója, az MBSZ elnöke,

Dr. Zsíros László okl. bányagépészmérnök.

Cseh Zoltán, a COLAS Északkő Kft. igazgatója, az MBSZ alelnöke a kitüntetést később vette át.

Az emlékérmek átadása után bányásznap megemlékezésre és bányász szolgálati oklevelek átadására került sor.

Idén először a Kari Tanács döntése alapján a Műszaki Földtudományi Karra legmagasabb pontszámmal felvételiző három hallgatónak a Kar személyenként 100.000 Ft-os ösztöndíjat ad. Az erről szóló oklevelet a Kar dékánja

Sipeki Lilla műszaki földtudományi alapszak,

Szalai Szabolcs Attila műszaki földtudományi alapszak,
Varga Máté földrajz alapszak hallgatóknak adta át.

Prof. dr. Szűcs Péter zárógondolatként tájékoztatást adott arról, hogy 2017. szeptember 1-én a Miskolci Egyetemen nyilvános egyetemi Szenátus ülésén, valamint 2017. szeptember 5-én a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karának nyilvános tanévnyitó Kari Tanácsülésén került sor a 70, 65, 60 ill. 50 éve végzett mérnökök jubileumi oklevelének átadására. Ebben az évben 1 fő rubin-, 3 fő vas-, 33 fő gyémánt- és 57 fő aranyoklevelet vehetett át.

Az ünnepség a Bányászshimnusszal ért véget.

Dr. Horn János

Beszélgetés *prof. dr. Szűcs Péterrel*, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar dékánjával

2017. szeptember 8-án a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar ünnepi nyilvános kari tanácsülésén az új hallgatók eskütétele után a Kar dékánja ünnepi beszédében szólt a Kar jelenlegi helyzetéről, a várható jövőképeiről. Lapunkban hosszú ideje nem adtunk tájékoztatást a kari képzésről ezért a tanácsülés után interjút kértünk a Dékán Úrtól.

Milyen szakokon folynak a képzések?

Hogyan alakul a hallgatói létszám?

A Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kara számára több szempontból is igen tevékeny és kihívásokkal teli lehet a 2017/2018-as tanév. Jó hír, hogy négy mesterszakun-

kon (szénhidrogénkutató földtudományi mérnök, hidrogeológus mérnök, környezetmérnök valamint olajmérnök) 50 új külföldi hallgató kezd meg tanulmányait a magyar kormány által támogatott Stipendium Hungaricum ösztöndíj program segítségével. A Miskolci Egyetemen összesen 130 új külföldi hallgatót vettek fel az idén szeptemberben az új tanév keretében. Ennek fényében a Műszaki Földtudományi Kar 50 fős külföldi létszáma kiemelkedő felvételi eredménynek számít. Jó hír az is, hogy összességében néhány fővel több hallgató iratkozott be a kar alapszakos és mesterszakos képzéseire, mint tavaly. Ha csak a hazai hallgatói létszámot vennénk figyelembe, akkor már rosszabb a kép. Sajnos folytatódott a negatív trend, vagyis a hazai érdeklődés némileg tovább csökkent az idén is. Nagyon jó lenne megállítani az utóbbi 5 év kedvezőtlen trendjét, hogy hosszú távon megőrizzessük a Műszaki Földtudományi Kar hazai viszonylatban egyedülálló képzési profilját. Jelenleg hallgatónk igazi inspiráló és nemzetközi közegben végezhetik tanulmányukat. A Karon több mint 20 országból, több mint 100 külföldi hallgatónk van, ami az oktatóink számára is komoly kihívást jelent, hogy megfelelő színvonalon és elegendő gyakorlati helyet kínálva tudjuk a képzéseinket lebonyolítani

Mik a legfontosabb feladatok a hallgatói – különösen a hazai – létszám növelése érdekében?

A fentiekből következik, hogy a Műszaki Földtudományi Kar számára a következő időszak legfontosabb feladata a beiskolázási tevékenység további erősítése, hogy a döntően unikális képzéseinkre a korábbiaknak megfelelően az ország minden megyéjéből érkezzenek nagyobb létszámban hallgatók. Nem egyszerű a dolgunk, képzéseink, szakmáink nem magától értetődőek egy középiskolás számára. Egyre kevesebb a tradicionális „bányászsalád”, ahol a gyermek számára természetesen adódik a szülők szép és felelősségteljes életpályájának folytatása. Nem igazán segít a hazai ásványvagyon kutatás és hasznosítás a jelenlegi helyzete sem. Érdekes ellentmondás ez, ahol mindenki a gazdaság és az ipar teljesítményének erősödését szeretné látni a jólét növekedése érdekében, ugyanakkor úgy teszünk mintha ez megoldható volna nyersanyagok vagy jelentős mennyiségű energia felhasználása nélkül. A Miskolci Egyetemen a különböző szakmai szervezetekkel szoros szövetségben kell dolgoznia azon, hogy a döntéshozók és a társadalom számára világossá váljon, nyersanyagok, energia, víz, új anyagok és technológiák nélkül megtorpanhat hazánk és Európa gazdaságának növekedése és versenyképessége. Fontos megértetnünk, hogy a bányászat és kohászat ma már teljesen mást jelent, mint 50 évvel ezelőtt. Környezeti és társadalmi fenntarthatóság, körkörös gazdaság, innovatív és környezetbarát technológiák jellemzik azokat az új műszaki és mérnöki eljárásokat, amelyeket manapság a nyersanyag-, az energia- és a vízgazdálkodás területén kínálni tudunk hazánknak és a világnak.

Bevezették a „duális képzést”, ez mit jelent és mi várható e területen?

Nagyon fontos, hogy meg tudjuk mutatni a világnak, hogy szükség van a képzéseinkre, és hogy a nálunk végzett hallgatókra jó elhelyezkedési lehetőség vár itthon és a nagyvilágban egyaránt. Ennek egyik lépése lehet, hogy tovább-erősítjük és szélesítjük a Kar által kínált duális képzési lehetőségeket. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a mi

területeinken inkább a mesterképzés lehet érdekes a cégek részére. Például egy bányászati cég a saját munkaterületén nehezen tud mit kezdeni egy középiskolából éppen kikerült diákkal. Vannak azért szerencsére jó példák is. A kő- és kavicsbányászat területén több cég is foglalkoztat duális képzés keretében alapszakos hallgatókat. Jó lenne további cégekkel is a duális képzési szerződés ügyében új megállapodásokat aláírni. Még inkább ki kell emelni a cégek számára, hogy ez nem csak egy teherterhelés a részükre, hanem egy olyan befektetés, amely egy cég számára is számos előnnyel járhat. Szóval próbálunk újabb és újabb cégekkel is együttműködni a duális képzés vonalán.

A Kar sikeresen pályázik kutatás-fejlesztési pályázatokon. Hallhatnánk erről?

Karunk számára igazán jó cégér a kiemelkedő kutatás-fejlesztési pályázati sikeresség. Jelenleg 5 Horizont 2020-as kutatási pályázat megvalósítása folyik a karon. A karunk méretét figyelembe véve ez országos léptékben is kiemelkedő siker. Örömmel jelenthetem, hogy például a Műszaki Földtudományi Kar konzorciumi vezetésével valósul meg két nagyléptékű európai uniós Horizont 2020-as kutatási pályázat, amely elárasztott bányatársaságok in-situ állapotfelmérésével és hasznosításával, valamint a geotermikus energia felhasználásával kapcsolatban ad majd jövőbe mutató új irányokat a világnak. Kiemelkedő pályázati eredményességet mutattunk az elmúlt időszak TÁMOP, illetve a jelenlegi időszak GINOP kutatási pályázataiban. Ezek az elnyert pályázatok is mutatják, hogy több területen (elsődleges és másodlagos nyersanyagok, konvencionális és nem konvencionális szénhidrogének, geotermikus energia, geoinformáció-feldolgozás, felszín alatti vízkészletek stb.) továbbra is az ország elsőszámú kutatási intézménye vagyunk. Ezekbe a már most folyó kutatási programokba számos tehetséges hallgatót próbálunk bekapcsolni, hogy magas színvonalú tudományos diákköri dolgozatokat és diplomaterveket készíthessenek, valamint hogy érdemben segítsék a kutatások előrehaladását.

Biztató gondolatokat fogalmaztál meg a jövő szempontjából. Mire gondoltál?

Fontos megemlítenem, hogy az utóbbi időben több kedvező hír is eljutott hozzánk kormányzati és döntéshozói oldalról. Nagyon örülünk annak, hogy a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat vezetése mellett egy olyan kutatási programban vehetünk részt, amelynek a fő célkitűzése az, hogy megmutassuk a szénfelhasználás új irányait és lehetőségeit a döntéshozók számára. Jó hírek tekinthető az is, hogy széleskörű támogatás mellett elindult a Nemzeti

Víztudományi Kutatási Program kidolgozása, amely munkában a Miskolci Egyetem több szakembere is részt vesz. Örömmel értesültünk arról a nyáron, hogy a kormány támogatja az Energetikai Ásványvagyon-hasznosítási és Készletgazdálkodási Cselekvési Terv elfogadását. Mindezek a fontos hírek is hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a társadalom szélesebb rétegei számára nyilvánvaló legyen, hogy nem csak a járműiparról szól hazánk gazdasága.

Mindezek fényében optimista hangulatban kezdtük el a 2017/2018-as tanév őszi félévét. Bízunk abban, hogy továbbra is érdemes a több mint 280 éves múlttal rendelkező Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Karára jönni tanulni vagy kutatásokat végezni. Hallgatóink és partnereink számára ez úton is kívánok: Jó szerencsét!

Köszönöm a beszélgetést, remélem, hogy ennek megjelenése a nagy olvasótáborral rendelkező lapunkban segíti terveitek megvalósulását!

Dr. Horn János

Tatabánya – Selmechánya testvérváros

Örömmel osztom meg a hírt, hogy Tatabánya új testvérvárossal gazdagodott a mai nappal, miután aláírtuk az erről szóló megállapodást. Selmechánya a jelenleg hozzánk legközelebb elhelyezkedő s egyben az egyik legszebb fekvésű kisváros a „testvérek” közül, műemléki városközpontja és ipartörténeti emlékei révén méltán része az UNESCO világörökségének.

A szlovákiai településsel összeköt minket a közös bányászomúlt, hiszen Selmechánya az egykori Magyar Királyság egyik legjelentősebb bányavárosa. Ezért is tartom fontosnak, hogy a két város közt eddig is meglévő köteléket éppen a Jó szerencsét! Emlékévkben, a szlovák nemzetiségi önkormányzat aktív közreműködésével fűzhetjük még szorosabbra. Bízom benne, hogy hosszú távú, tartalmas és gyümölcsöző együttműködésnek nézünk elébe!

Schmidt Csaba polgármester

Az RHK Kht. sajtótájékoztatója

Új modullal bővül a Paksi Atomerőműben elhasznált fűtőelemek tárolására szolgáló Kiegészített Kazetták Átmeneti Tárolója (KKÁT), így a jelenleg 8707 kazettát őrző létesítményben hosszú távon is bőven lesz elegendő tárolókapacitás. Az erőmű kis és közepes aktivitású hulladékainak végleges elhelyezésére szolgáló, Bataapáti Nemzeti Radioaktív-hulladéktároló felszín alatti létesítményébe pedig már 4383 hordó, Paksról származó hulladékot szállítottak le. – mondta el *dr. Kereki Ferenc*, a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Nonprofit Kft. (RHK Kft.) ügyvezető igazgatója, a társaság budapesti éértékelő sajtótájékoztatóján.

A paksi KKÁT kamráiba 2016-ban 360 db elhasznált fűtőelemet helyeztek el, az idei évben pedig átadják az újabb modult is (21-24 kamra), amelynek köszönhetően több mint 2000 további kazetta betárolására nyílik lehetőség, így a folyamatosan bővíthető létesítményben elegendő kapacitás áll majd rendelkezésre a következő években is az

atomerőmű számára. Mindezek mellett pedig jelentős fejlesztéseket hajtottak végre a tároló irányítástechnikai rendszerében is.

A szintén Tolna megyében található Bataapátiban, a Nemzeti Radioaktív-hulladék-tárolóban (NRHT) pedig javában zajlanak a 2. kamra bányászati kialakítását követő betonozási munkák, így a 2012-ben átadott I. kamra – amelyben 487 db konténerben 4383 hordó hulladék található – mellett újabb felszín alatti kapacitások állnak majd rendelkezésre. A tároló bővítése azért is fontos, mert a társaság hosszú távú elképzelései szerint a nem atomerőművi, azaz intézményi hulladékokat befogadó Püspökszilágyi Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tárolóban (RHFT) lévő hulladékokat is később átszállítanák ide, ezzel is sokmilliárd forintot tudnának megtakarítani – hangsúlyozta Kereki Ferenc. Amíg erről döntés születik, addig is folytatódnak a Püspökszilágyi létesítményben a fejlesztések.

Az RHK Kft. nagy aktivitású hulladékok végleges elhelyezését célzó nyugat-mecseki programjának újabb fontos részfeladata zajlott le. Befejeződött annak a kutatóóroknak a kialakítása, majd a vizsgálatok és mintavételek után a vizsgálatmunka, amelynek segítségével hasznos információkat kaptak a geológusok a térségben az elmúlt évezredekben lezajlott felszín alatti mozgásokról. Ez a létesítmény a Paksi Atomerőmű kiegészített fűtőelemeinek, valamint az erőmű lebontása során keletkező nagy aktivitású hulladék számára jelentene végleges tárolóhelyet.

A költségekről szólva Kereki Ferenc jelezte, hogy a társaságnak 2016-ban 26,1 milliárd forint bevétel volt – a legnagyobb befizető a Paksi Atomerőmű, 22,8 milliárd forinttal. A kiadásai pedig 11,5 milliárd forintot tettek ki. A Központi Nukleáris Pénzügyi Alapban jelenleg 260 milliárd forint van.

Dr. Horn János

Magyarország energetikai ásványvagyonáról

Magyarország geotermikus potenciálja, kőszén- és lignitkészlete, valamint a nem konvencionális szénhidrogén vagonra hosszú távon is jelentősen növelheti az ellátásbiztonságot, csökkentheti az importfüggőséget, elősegítheti az energiák nagyobb arányú szerepvállalását – állapítja meg az Energetikai Ásványvagyon-hasznosítási és Készletgazdálkodási Cselekvési Terv tervezete.

Energiaoldal, 2017.08.03.

Dr. Horn János

Cseh Zoltán egyetemi kiténtetése

Cseh Zoltánnak, a COLAS Északkő Kft. igazgatójának, a Magyar Bányászati Szövetség alelnökének, a Kő-, kavics-, homok- és agyag Aggregátum Bányászati Tagozat elnökének prof. dr. Szűcs Péter, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar dékánja a „Pro Facultate Rerum Metallicarum” kiténtetést adományozta. A kiténtetés átadására a 2017. szeptember 26-án tartott kari tanácsülésen került sor.

www.mabsz.hu

ZÁ